

תעוד הגרושים על ידי עיתונאי

גיטו לודז' 16.9.42

ב- 5 בספטמבר נעשה המצב נהיר, הלחישות המפחידות של הימים האחרונים הפכו לאמת מאיימת.

הפינוי של הילדים והזקנים קיבל צורה של מציאות.

פיסת נייר קטנה על החומות בחלקי העיר ההומים בישרה נאום של הנשיא בעניין דחוף ביותר.

בכיר מכבי האש ההמולה רבה. "זקן היהודים" יגלה את האמת שבשמועות.

הרי מדובר על הקטינים, אליהם הוא מתייחס באהבה רבה, ועל זקנים, להם הוא רוכש כבוד. "לא יתכן הדבר, כי יקרעו תינוקות מעל שדיים של האמהות,

ויטלטלו למקום בלתי ידוע אבות זקנים ואמהות זקנות. הגרמני הוא חסר

רחמים, מנהל מלחמה איומה, אך לא ירחיק לכת באכזריותו עד כדי כך". כולם

מאמינים בנשיא [רומקובסקי], מצפים לדברי ארגעה מפיו. נציג הגטו נואם. קולו

בוגד בו, המילים נחנקות בגרונו. אישיותו שלו גם היא התגלמות האסון. דבר

אחד הבינו כולם: 20 אלף איש מוכרחים לעזוב את הגטו, ילדים מתחת לגיל 10

וזקנים מעל גיל 65...

לכולם דעה נחרצת שאת היהודים המגורשים מובילים להשמדה... אנשים

התרוצצו כמטורפים בכמיהה להסתיר את הקורבנות היקרים. אך איש לא ידע

מי ינהל את האקציה: המשטרה היהודית, הגסטאפו, יחיה נידת של הס"ס.

הנשיא בתיאום עם ההנהלה הגרמנית (בישוף) החליט בתחום שלו (ובכוחותיו)

לבצע את הגירוש. על המשטרה היהודית היה לקרוע את הילדים מידי

האמהות, ליטול את ההורים מילדיהם... היה צפוי שהורים וקרובים ירצו במצב

שנוצר להכניס שינויים ותיקונים בגיל. טעויות וחוסר דיוק שלא תוקנו עד עתה,

היה להם בסיס למציאות. הדבר הנותן היום זכות קיום עלול מחר לחרוץ גורל.

הייתה קיימת מגמה להעלות את גיל הילדים, כי ילד מגיל 10 היה יכול ללכת

לעבודה וכך לזכות במנת מרק. הורים אחרים הורידו את הגיל, כי לילד צעיר

יותר היה סיכוי לקבל חלב. אתמול היו החלב והמרק הדבר החשוב ביותר, היום

הופיעה בעיית החיים ממש. גיל הזקנים גם הוא עבר תנודות מסיבות שונות. החלה נדידה ללא שיעור למשרד הרישום. הפקידים השתדלו להשתלט על המצב.

עבדו ללא הפסקה ביום ובלילה. הלחץ של האנשים על האשנבים גבר כל הזמן. הפונים צעקו, בכו והשתוללו. כל שנייה עלולה להביא עמה את גזר הדין... כבר בשבת נכנס הגסטאפו לפעולת (הגירוש), מבלי לשים לב לעבודת (הרישום) הקדחתנית שהתנהלה בכיכר הכנסייה 4. כולם הניחו ששירות הסדר (המשטרה היהודית) לא יעמוד במבחן. הוא לא יכל בעצמו לבצע את עבודות התליינים...

הקטינים הנעמסים על העגלה מתנהגים בשקט, בהכנעה או בצהלה, בהתאם לגיל. בנים ובנות תחת לגיל 10, ילדי הגטו, הם אנשים מבוגרים שמכירים כבר עוני וייסורים.

צעירים מסתכלים בעיניים קרועות לרווחה ואינם יודעים מה לעשות. על העגלה פעם ראשונה בחייהם, עגלה אותה ימשוך סוס אמיתי, סוס ממש. המצפים לנסיעה עליזה. לא אחד מהקטנים קופץ מתוך שמחה על רצפת המשאית, כל עוד המקום פנוי לכך. בו בזמן שאמו קרובה לטירוף הדעת, שרוכה על הרצפה ותולשת את שערות ראשה בייאוש. קשה להכניע כמה אלפי אמהות. קשה לשכנע אותן למסור תוך רצון את ילדיהן למוות כקורבן. קשה להוציא את הזקנים המתחבאים בפינות הצרות והנסתרות ביותר. כל זה היה צפוי.

הנשיא הפעיל עוצר כללי שנכנס לתקפו ביום א' בשעה 17:00 אחר הצהרים. על המתנגדים איים בגירוש.

תיאור של אוסקר זינגר, פליט מצ'כיה, עיתונאי שניהל את הארכיון היהודי בלודז' בזמן הכיבוש